

SLOVENSKI NAROD.

Štampa vsak dan, izvenjši ponedeljke in dneve po praznicah, ter velja po pošti prejemana za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemana za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat in 4 kr. če se tri-ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“.

Op. pravištvo, na katero naj se blagovoljivo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Mejna črta.

Premirje mej vojskami na jugoslovanskem bojišču je podpisano in oficijalno objavljeno, a pogoji premirja niso še znani, ker mej interesiranimi strankami ne še določeni. Čeravno nij verjetno, kar trdijo nekateri politiki, ki hočejo biti dobro podučeni, da se utegne premirje razbiti, prej ko potečeta zanj določena dva meseca, ker bi Rusija zahtevala take uvete, posebno oziroma mejne črte mej vojujočimi vojskami, kakoršnih bi Turčija brez velike sramote za njeno uže sicer dvomljivo državno samostojnost dovoliti ne mogla, vendar skoro nij dvomiti, da bode Rusija po pretečenem premirju prisiljena prijeti za orožje v interesu Jugoslovanstva, ako hoče ostati zvesta starim načelom svoje orientalne politike. Kajti mirovni pogoji, katere zastopa angleška in še druga diplomacija: nedotakljivost teritorija osmanske države, nedefinirana administrativna avtonomija vstalih turških provincij in „status quo ante bellum“ v Srbiji in Črnigori — ne morejo zadovoliti niti onih, ki so za svobodo in neodvisnost zgrabili orožje, ter je častno nosili, niti ruske države, podpirateljice jugoslovanskih svobodnostnih prizadevanj ker oni pogoji obstinirani niso drugozega, nego potisnenje turških Slovanov v prejšnje robstvo, popolni nevspeh krvi, prelite v jednem in poluletnem, nikakor ne brezslavnem boji.

Rusija more tedaj te uvete sprejeti le kot podlogo razprav, katerih rezultat mora dokazati nemogočnost tacega miru in vsled tega ponovljenje vojske zoper Turčijo in njeno pomnoženje z rusko vojsko. Da bi Turčija privolila boljše nego navedene uvete, katere spre-

jeti bi bilo v korist Slovanstva mogoče, nij misliti po nesreči srbske vojske poslednje dni oktobra. Pri razpravah o miru si bodeta tedaj stala nasproti dva silna elementa: turška na slučajni vspah orožja kažajoča trmoglavost, na njenej strani nepogojna Anglija in kakor se dozdeva tudi — neka država; nasproti turško Jugoslovanstvo z Rusijo, v rezervi Italija in blagovoljno-neutralno nemško cesarstvo. Ne bode sicer težavno poslednjim, dokazati nemogočnost in brezvspešnost tacega miru, kakoršnega nasvetuje Anglija; težavnejše pa bode prisiliti prve, da po spoznanej tej nemogočnosti zadostijo zahtevam Jugoslovanstva, — da z gotovostjo se lahko trdi, da se to ne bode zgodilo in da bode imela Rusija voliti le mej vojno zoper turško, katero bode težko našla samo, in mej angleško - predlaganim vse dosedanje muke jugoslovanstva in krvavo delo, poldruzega leta prezirajočim mirom.

Vprašanje je, za katero alternativo se bode Rusija odločila. Ako bi imela Rusija pred očmi jedino le interese Jugoslovanstva ne bi dvomila o odločenju ne trenotek; da — uže davno bi se bila odločila za prvo omenjeno alternativo, uže o času, ko nij bilo treba toliko truda za vspah nego ga bode sedaj, ko je Srbija pobita in Turčija do zob v orožju. Tako bi ne bilo tedaj popolnem nemogoče, da se odloči ruska politika za sedaj še oziraje se na turkoljubnost ali indiferentnost evropskih kabinetov in na njihove želje, da se ohrani evropski mir za drugo alternativo. To bi bil najhujši udar Slovanstvu, ker prišel bi od lastne roke, bil mu poguba za bližnjo prihodnost, sovražnim sosedom zaželjena prilika za zasmehovanje. S tem bi Ru-

sija zgrešila svoj poklic, ker bi želje slovansovražne diplomacije stavila nad pogoje za življenje Jugoslovanstva, in sicer brez silne potrebe. Nedvomno je namreč, da bi bil v slučaju ruske vojne zoper Turčijo — in naj poslednjo podpira tudi Anglija — vspah na strani slovanskih zastav, ker se mora izvojevati odločenje na suhem, ne na morji in tam je Rusija kos obema, če tudi angleško brodovje rusko presega, in ker na akcijo Magjarije zoper Rusijo, za Turčijo nemamo vere, saj je njena „prijateljica“ Nemčija po prestolnem govoru prevzela nalog posredovanja mej „prijateljicama“. Rusija tedaj le hoteti mora, resno hoteti, pred očmi le svoje in slovanske interese v tem odločilnem trenutku. Ona bode hotela, saj tudi njen car „Aleksander miro-ljubni“ ne mara „miru po vsakej ceni“, baš kot avstrijska ustavoverna stranka ne! Potem pa stoprav bode mejna črta, ki se ima denes potegniti mej vojskami na srbsko-turških bojiščih za čas do novega leta, — potem bode ta črta potisnena tje, kjer je njeno pravo mesto, kjer je naravna in jedino mogoča meja mej Jugoslovanstvom in mej Mohamedovimi verniki: v Bospor.

Govor moravskega poslanca dr. Fanderlika za Jugoslovane

(v 8. seji državnega zbora 6. nov., po stenograf. zap.).

„Gospoda! Ako sem si dovolil, vstopiti v dolgo vrsto govornikov, ki so se v tem važnem vprašanju k besedi javili, mislim, da sem vam bode to zdelo umevno, ker sem bil jaz oni, ki je se svojo interpelacijo dal povod tej debati, in ker imam tukaj braniti

Listek.

Pavla.

(Poslovenil F. H. Radoljski.)

XIX.

(Konec.)

„A kdo ti je povedal?“

„Nikdo. A vem, da srce njegovo je uže oddano. Domišljevala si sicer si, da imaš Albina v svojej oblasti; hudo si se zmotila, ljuba sestra.“

„Čemu se je pak tolikanj trudil, da nijsem postala soproga Strletova, ko bi me ne imel malo rad?“

„Drago dete, storil je to iz usmiljenja. Bodi preverjena, da te ne mara; lahko bi na to prisegel.“

„Tem bolje; tudi jaz zanj ne maram,“ odgovori Pavla jezno.

„Ko bi Bog mene toliko rad imel, ko ti Albina, ne bi zdaj tu ležal, nego v nebesih,“ smeji se Hjalmar.

„Hočeš-li, da prisežem, da ga ne maram?“ praša ga Pavla.

„Nij treba. Tod-le sam pride, in kako bi se lahko zgodilo, da bi tvojo prisego slišal. Semkaj, Albin!“ kliče Hjalmar in v istem trenotji stal je naš doktor pred Pavlo.

„Dobro došel, Albin! Kaj dela tetika?“ praša ga Pavla in mu da roko.

„Izvrstno se počuti,“ odgovori Albin in sede zraven Hjalmarja.

„Uganeš-li, kaj je Pavla hotela storiti, ko si k sreči sam semkaj prišel?“ praša ga Hjalmar ter mu ponudi smodko.

„No, štela je v mislih svoje snubače,“ odgovori Albin, ter si zapali smodko.

„Hjalmar, prav huda bom, če poveš, kaj sva govorila,“ kliče Pavla z zarudelim licem.

„Ne bojim se tega,“ zavrne jo Hjalmar. „Čuj, Albin, skoro da je prisegla, da neće tebe za soproga! Torej varuj se; če jo boš snubil, ne boš ničesa opravil.“

„Jaz ne mislim nikdar snubiti, nego žene si iskati, pravi Percival.“

„A Pavla prisega, da se ne pusti za ženo vzeti,“ zagotavlja Hjalmar, smijoč se.

„Pritrditi mi moraš, da je Hjalmar denes strašno neuljuden,“ reče Pavla in skoro da se je plakala.

„Da, če govori neresnico; — nasprotno pak ne.“

„Grem svoja pota,“ reče Hjalmar, „in tolmačita si besedi „da“ in „ne“ kakor si hočeta. A ne pozabi Albin, da čestokrat „da“ pomenja „ne“, in „ne“ pomenja „da.““

„Torej ljuba Pavla, ti hočeš priseči, da ne bom nikdar tvoj soprog?“ prične Albin in vpré v njo svoje oči. „Vsaj te še nijsem snubil; komu bi torej prisega škodila?“

„Oj, ljubi Albin, z Hjalmarom sva se le šalila,“ odgovori Pavla in povese oči.

„Poglej me Pavla in odgovori: Ali bi mi odrekla, ko bi te prosil, da mi podariš svoje srce?“

Albin jo prime za roko in resno nadaljuje:

„Ko bi bil človek, ki te je leta in leta

stališče, stališče Slovanov v Avstriji namreč. — Ako se je od one (leve) strani omenjalo, da, ako se govori o iztočnem vprašanji, se govori o avstrijskem, potem, gospoda, moram temu sicer priznavati, a pristavljati, da se potem govori i o slovanskem vprašanji kajti osoda Avstrije je z osodo Slovanstva ozko zedinjena.

Mi Slovani, gospoda, imamo, kakor je moj gospod predgovornik čisto odločno rekel, za boje, ki se zdaj vrše na balkanskem polotoku, najživahnejša sočutja, veselimo se zmag Črnogorcev in popolnem priznavamo hrabrost srbske armije. (Veselost na levej.) Da, gospoda, in vam se morda zdi čudno ali smešno — a mi popolnem priznavamo hrabrost srbske armade, ki se v neravnem boju z velesilo, razprostirajočo se čez tri dele sveta vzdržuje in ta boj, katerega bojuje Srbija tako junaški, ta boj nas tolaži, in nam daje nadejo, da se razreši iztočno vprašanje na oni način, kateri mi želimo. (Pravo! na desnej.)

Mi želimo, gospoda, da tudi Avstrija sodeluje pri tem reševanji, da našim bratom, zdihujočim pod turškim jarmom, pomaga, mi želimo to s taisto pravico, s katero ste vi pred dvanajstimi leti želeli, da Avstrija reši Šlezvik-Holštajn danskega jarma, in nadejam se, da se zaradi te pravice ne boste prepirali z nami. (Pravo! na desnej.)

Kakor vidite, gospoda, so moji nazori v popolnem protivju z onimi, ki so se izražali na onej (levej) strani. Ti nazori z one strani mislim, imajo svojo korenino v nekakej strankarske strasti. Vsaj to moram pripisovati strankarske strasti, kar se je tukaj nekemu govorniku iz središča poljubilo poskušati, namreč olepšavanje bulgarskih gromadnih klanj, in posebno zadostenje mi je, da lahko konstatiram, da je bil ravno tisti govornik izrekel besedo poniževanja o Avstriji ki bi vsakemu pravemu domoljubu zapodila rudečico v lice. (Pravo! na desnej.) Ta govornik je pred vsem zapisal na svojo zastavo ohranjenje celokupnosti Turčije. Mnogo gospodov govornikov je zahtevalo celokupnost porte, a priznavati so morali, da je ta reč precej dvoumna, in mislim, gospoda moja, da se je od te strani i danes dokazalo, da je celokupnost porte nemogoča stvar. Le pogledite osodo, ki je poldrugo stoletje porto zadevala. Eden spoštovanih gospodov predgovornikov je v tem,

da to razpadanje traje uže poldrugo stoletje, videl poročstvo, da traje lahko še poldrugo. Jaz bi ga pa na to opozoril, da čas, v katerem mi živimo, urno računni rezultate prošlih zamotanj, tako, da mislim, da to razpadanje niti poldrugo desetletje ne bode več trajalo. Na periferiji Turčije so se počasi najskrajnejše provincije odluščile, in naredile so se samostojne, ne samo krščanske, nego tudi muhamedanske države, in to luščenje se dalje godi. V notranjem Turčije vidimo, da upor uže pet desetletij ne more priti do miru. Saj tudi nij drugače mogoče, ako statistične odnošaje te države prematramo. V Evropi ima Turčija preko 15 milijonov prebivalcev, od teh jih je 10 $\frac{1}{2}$ milijona kristijanov, večji del slovanskih kristijanov in 4 $\frac{1}{2}$ milijona muhamedanov, katerih je pa le 2 $\frac{1}{2}$ milijona pravih Osmanov. Je-li mogoče, da po tem stoletja trajajočem tlačenju, po tej groznej obilici siromaščine, ki se je tam nagromadila, kristijanje še z muhamedani dalje skupaj živé? Je-li mogoče v takem času, kakor je naš, ko se duševno prerobenje i tam začenja gibati; ko narodne literature vstajajo in kjer narodna zavest in omika, navzlic turškemu gospodarstvu vendar napreduje?

Gospoda! to nij mogoče! Ako hočete na to kazati — kakor je uže predvčerajšnjem nek gospod govornik tožil da, se reforme, katere je Turčija hotela uvesti, zdaj z vojsko opovirajo, reči moram, da ne mislim, da bi reforme tam možne bile; povestnica nas uči, kak pomen so imele reforme, ki jih je porta uvajala. Reform Turčija ne more uvajati ona iz svojih podanikov, iz služnov ne more narediti državljanov, ne more jim dovoliti, da bi uplivali na administracijo, ne more jih uvrščevati v vojsko in jih oborožiti, kajti, v taistem trenutku bi bil konec Turčije storjen: ona bi oborožila svoje najhujše sovražnike. (Pravo! na desnej.) Kar pa do reform, katere je uže poskušala uvesti, nij bilo to čisto nič drugega, nego-li poskus, da se liberalnim strankam v Evropi, katere so se tolikrat uže potegovala za porto, peska vspe v oči in se dokaže opravičenje teh poskusov. Opominjam vas na Gulhanov hatišerif, kot prvi tak poskus, od leta 1839, ki se je izdal ob času, ko je Mehemed-Ali v Egiptu sprl se proti porti in so se sočutja velesil podelila temu smelemu vazalu; takrat se je požurila Turčija, da si s tem pr-

vim reformnim hatom sočutje nazaj dobi. Nekaj enacega je bil hat-himajum od leta 1856; ta nij imel drugega namena, nego da naknadno nekoliko olepša akcijo zapadnih sil za Turčijo proti Rusiji.

Tem odnošajem odgovarjajo tudi zunanji odnošaji. Je-li Turčija dandenes še suverena država? Vsakdo ve, da Turčija stoji pod kuratelom evropskih držav (Pravo! na desnej.), da se ne more niti geniti brez njih, in da so bile vse vojske, ki so se vojevale za ohranjenje turške celokupnosti, prav le vojske, ki bi imele odločiti, kdo bode aktualni kurator. Tudi krimska vojska se je začela le, da se od strani upliv, katerega je Rusija imela na porto, odkar se je bil sklenil kučuk-kajnardžijski mir, in da se na njegovo mesto dene upliv zapadnih sil. Kako malo ozbiljno pa so mislile zapadne sile o suverenosti Turčije, kaže njihovo vedenje leta 1857 takoj, ko je bil pariški mir sklenen, njihovo vedenje o rumunskem vprašanji, kjer se je porta ravno tako tiranizovala, kakor denes od Rusije z odklicanjem poslanikov z ultimati, tako dolgo, da se je končno prisilila, da prizna zedinjeno Rumunijo in kneza Kuzo. Tako ne vidite v celokupnosti porte in njenem vzdrževanji nič drugega, nego ognjišče uporov in vir bodočih vojsk v Evropi, in zares je zadnji čas, da se to stanje predrugači, da se ognjišče vojsk razspe; in ako se ga mora, gospoda moja, razsuti, potem mislim, da je uže čas, da se to delo urno začne, da zabranimo, da se tako gromadno klanje, kakor smo je letos doživeli v Bulgariji, več ne začne. Turški fanatizem je strašan, a le proti neoboroženim, proti starcem, ženskam in otrokom. (Pravo! na desnej.) a ko bi stopila evropska vojska na balkanski polotok, potlej bi se pa kaj naglo do dobrega ohladil; saj nam zgodovina daje dosta dokazov o tem. Ko je leta 1829 Dibić v Adrijanoplu stal pred vratni Carigrada, bil bi kdo mislil, da se bo islamski fanatizem genil, da odpodi tega sovražnika od stolice, in sultan Selim je to tudi mislil, in je tudi zeleno zastavo prorokovo razgrnil, in je vernike v sveti boj za islam pozival; a nikogar nij bilo; Dibić je pa s svojo vojsko v Adrijanoplu stal! No, gospoda, kakor vidite, nij celokupnost porte niti možna, niti pametna, niti zaželeno. Kar je pa popolnem nemogoče, in kar je moj gospod predgovornik uže omenil, je ohranjenje porte in miru ob enem. O tem ne bodem dalje govoril.

Ako se je pa nam in našim nazorom nasproti kazalo na pravice, katere ima Turčija na svojo legitimnost; da, ako se je celo drznilo potezati paralelo mej osodo Poljske in Turčije, potem gospoda, vam moram vendar pojasniti, da se tukaj ne nahaja nijedne podobnosti. Tukaj krščanska država, narod, naseljen odkar pomni zgodovina evropska, tvrdnjava krščanstva, kar je na tem-le mestu dokazal Jan Sobieski; tam pa barbarična druhal, katere je najstarejša mesta omike v Evropi pomendrala in uničila. Gospoda moja! Razdeljenje Poljske je bil zločin, za katerim Evropa nij več našla miru! Odpravljenje in razdejanje porte je pa historična potreba, ki oddaljuje ognjišče vojsk iz Evrope. (Pravo! na desnej.) Kako pa vendar gospoda, prihajate do tega, da se pozivate na pravice in na legitimnost porte? Ali hanoveranski kralji, kurhesenski knezi, ali avstrijski vojvode v Italiji nijso bili ravno tako legitimni, kakor skromni ostanki

zvesto ljubil in svoje najdražje nade v te stavil; kateri se je vsemu izognil, kar bi ga storilo tebe nevrednega; kateri je trdno upal, da ga bodeš še ljubila in ki bi ne mogel živeti, ko bi ne smel upati, da postaneš njegova soproga, — odgovori, Pavla, kaj bi mu odgovorila?

„Tega ne vem,“ jeclja Pavla.

„Ne veš tega? O, da, Pavla, dobro veš! Bi-li prisegla, da nečeš biti njemu soproga?“ praša jo Albin.

„Se ve da, ko bi se oni imenoval Albin Linek, potem“

Pavla obmolkne in Albina smehljaje in srčno pogleda.

„No, potem?“ praša Albin in poljubi njeno roko.

„Potem ne bi prisegala, kajti prisegel je on, da moram biti njegova Ksantipa, drugače bi bil krivoprisežnik.“

„Pavla! Pavla! — — —“

Drugi dan, ko je prišel najemniški oskrbnik v Alvikenj, menjala sta Albin in Pavla prstana.

„Vidiš-li,“ šali se doktor, „zdaj boš moja Ksantipa in jaz tvoj Sokrat.“

„Le iz krščanske ljubezni se udam,“ smeje zagotavlja Pavla, „kajti večnega tvojega pogubljenja nočem prouzročiti.“

„Moja svojeglavost me je ipak storila srečnega. Umetnost, svoj cilj doseči je, da nam ostane volja vedno krepka in se ne udamo svojim strastim. Na takov način se moramo sreči priljubiti.“

„Oj, moj ubogi Albin, z menoj ne boš veliko lepih lastnostij priženil,“ milo se Pavla smehlja. „Sè svojimi napakami bila bi prav slaba soproga, ko bi mi moja ljubezen ne hitela v pomoč.“

„Draga mi Pavla, ljubim te tako kakoršna si, in nečem te drugače! Preverjen sem, da bi mi bog ne bil mogel bolj ljubeznjive soproge pokloniti.“

Leto pozneje bila sta poročena. —

Osmanstva ob Bosporu? (Pravo! na desnej.) Ali takrat niste slavili aneksij? (Klici na levi in v centru: Kdo? — Čujte! čujte! na desnej.)

No, gospoda! kaj ste pa vi sami storili? Ali niste prezrli zapisanih, starih pravic, kraljestev in dežel? (Oho! na levej), ali niste prelomili zapored ustave, prelomili zapored pravice? Qui tulerit Gracchos de seditione quaerentes? (Veselost na levej.)

Gospoda! Tudi prizvanje na pogodbe se mi zdi nesrečno. Eden gospodov z nasprotno (leve) strani je bil tako dobrotstven, da je omenil, kako je Turčija pogodbe s krščanskimi državami razumela, da je premirje sklenila le zato, da ga je prelomila, kadar se ji je zljubilo. Zdaj bi se Turčija se ve da rada oklenila teh pogodb, ker so se jej zobje okrušili, a tudi zdaj menda nemamo uzroka, zaupati državi, katera celo narodo pravnih pogodb s Fetwamuftijem ne pripoznaje, češ, da moslemom niso ugodni, dakle po koranu neveljavni. (Pravo! na desnej.) Gospoda! Napram takemu nasprotniku velja: Adversus hostes aeterna auctoritas, in ta nasprotnik je podedovani sovražnik Avstrije; avstrijska zgodovina to na vsakem listu svedoči, in to zgodovino prosim, da prematrate. In tu bi rad onemu gospodu poslancu, ki je dopuščal predvčerajšnjem aneksije le v onem slučaju, ako se tičejo državne dežele, omenil, da je Bosna naša stara dežela, ki je od Karlovskega miru naša last bila, in da se tukaj zahtevajo legitimne pravice, ki jih ima Avstrija o tej deželi.

Se-ve da, govorjenje je tu o slovanskej deželi, in to spreminja stvar pri vas, kakor se mi čini. (Veselost.) Zgodovina Avstrije je zgodovina boja proti Turčiji; Ogersko smo jim izpulili, a s kakimi žrtvami, s kakimi težavami, proti volji Ogrov, proti volji Zapoljev in Tököljev! Ako se tam tako vzburjenje kaže, me to ne straši; časi Tököljev se ne povrnejo, ker Turčija nema moči, da bi na Budo zasadila polumesec. (Pravo! na desnej.)

(Konec prih.)

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 10. novembra.

Državni zbor počiva te dni po hudej orijentalnej debati. Tudi magjarski listi se hudejejo močno nad slovanska poslancu dr. Vošnjaka in dr. Fanderlika, da sta naravnost povedala, da mi Slovani vojske z Rusijo ne maramo. Ali ravno magjarski listi so bili prvi, ki so rekli, da — s Turki oni vojske nečejo.

Cesar si je mej debato o orijentalnej politiki dajal od ure do ure poročati, t. j. stenograme govorov nositi. Bral je torej tudi kar je manjšina zbornična proti politiki Andrassyjevej temeljitega rekla.

V „Deutsche Ztg.“ čitamo, da je ministerski predsednik **Auersperg** razposlal pred tedni uže vsem deželnim načelnikom ukaz, naj še preko državnega pravdnika pazijo na časnike. Pri nas v Ljubljani menda vendar dovolj pazijo!!

Poljski časniki grajajo, da so poljski poslanci v drž. zboru ob priliki orijentalne debate molčali. Nam se pa zdi, da so s svojega poljskega stališča najbolje storili.

V **hrvatskem** saboru je 7. t. m. Kukuljevič v budgetnej debati tarnal, kako so Magjari Hrvate pod sebe dobili, kako so z nagodbo hrvatsko pravo pogazili, kako jim povsod svoj jezik, svoj grb, svojo komando vsiljujejo Kaj pa Hrvatje store zoper to? V Pešto hodijo molčati, ali Magjarom štativat.

Vnanje države.

Kje bode **konferenca**, ali v Carigradu in k daj, to vse se še ne ve za gotovo. Rusija bode zahtevala, to se vedno ponavlja, da se da obširna avtonomija Bulgariji, Bosni in Hercegovini z zadostnimi garancijami vevlasti. Tako poroča „Nord“. Če je to res, potem se nazadnje še utegne porta udati. Ali pa Ignatiev zateguje.

Iz **Srbije** pa dohajajo le poročila o novih pripravah za vojsko. Novi oddelki se delajo, rezerva se v orožji uri, prostovoljci iz Rusije vedno dohajajo, nihče v mir ne veruje.

Na **Grštem** se množe vojevite demonstracije in velike množice kličejo živio kralju, vojski pripravam in vojni. Kralj je jedne takej deputaciji odgovoril, da upa, da da božja pomoč bode Grke spremljala, kamor koli uže gredo. To je vojevito.

Rumunija zbira svoje vojne sile največ pri Turn-Severinu. Oddelk 30.000 mož je uže pripravljen, da more vsak dan mejo prekoračiti in ali Srbom na pomoč iti ali pa v Bulgarijo prodreti.

Iz **Carigrada** se „Tr. Z.“ poroča, da je tam velika poparjenost in potrlost. Skoro vse evropske familije so pripravljene odpotovati. Denes se prav za gotovo vojna pričakuje, jutri se zopet malo upa na mir. Ruski poselnik je pripravljen odhajati, sultan sam, nikakor tak junak, kakor ga popisujejo, ves je nervozen.

V **amerikanskih** zjedinenih državah so tudi volitve. Za predsednika bode najbrž Tilden izvoljen.

Dopisi.

Iz Dunaja 8. nov. [Izv. dop.] Slovanska društva na Dunaji počela so svoje delovanje. Največ pozornosti mej slovanskimi društvi zaslučuje slovansko pevsko društvo, ki je tu najbolj znano i ki uže dolgo slovi zaradi slovesnostij i družih zabavnih veselice, ki jih je imenovano društvo vselej izvrstno aranžirati znalo. Društvo se je tudi zadnji čas za mnogo sodelujočih udov pomnožilo. Vse slovanske narodnosti so v tem društvu zastopane i popeva se tudi v vseh slavjanskih jezicah. Koliko vzvišeno svrhu torej imenovano društvo ima, razume le oni, kojega srce gori za bodočnost, ne posameznega slovanskega plemena, temveč vesoljnega Slovanstva. Tu v središču Avstrije, kjer se zbirajo od vseh vetrov slovanskih zemelj slovanski naobraženci, goji se le v slovanskem pevskem društvu ono vzvišeno slovansko domoljubje, ki končeva malenkostne razlike, ki marsikojega napotujejo, da slovansko pleme manj slavno, i malo, oholo prezira. Tu v slovanskem pevskem društvu goji se ona ljubezen do vseslovanstva, ki objema vsa slovanska plemena brez razlike z jednako gorečnostjo; i te vzvišene ljubavi je celo dandenes še malo najti; nahaja se le v odličnih duhovih, ki so še bele vrane mej različnimi slovanskimi rodovi izvzemši svete Rusije.

Naj še izjavim željo odbora slovanskega pevškega društva: Ker je mnogo Slovencev na Dunaji, osobito mej vseučiliščniki, ki imajo izvrstna grla, a še niso udje slov. pevškega društva, naj storé ta domorodni čin, da pristopijo v slovansko pevsko društvo kot udje. Sodelujoči udje sprejemajo se vsak petek od 7.—9. ure zvečer v vadnici I., Salvatorgasse 12, parterre.

Podpirajoči udje (t. j. nepevci, zunaj Dunaja) lahko naznanijo svoj pristop v društveno pisarno I., Bognergasse 3, III. nadstropje.

Sodelujoči udje plačujejo na leto 3 gld., podpirajoči pa 6 gld. Ustanovnine plača vsak ud 2 gld. Kdor za ustanovnino najmanj 20 gl.

vloži, naznani se v zapisniku ustanovnikov. Dijaci, vseučiliščniki, dadó se lahko vpisati kot udje; nij jim treba več plačevati kot 25 krajcarjev na mesec; kdor pak tudi tega ne zmore, lahko je zastonj ud; treba mu je le odboru naznaniti, ka ne more plačevati. Glavna stvar je: da vsak ud kolikor mogoče vestno obiskuje pevske vaje.

Torej slovanski pevci mej vseučiliščniki! dve uri v tednu lahko žrtvujete slovanskej stvari. Vadite se v petji in imate pošteno zabavo. Nad malovredne govorce je pak slovanski vseučiliščnik uže lahko vzvišen, ako mu nij ljubezen do majke Slave prazna in puhla fraza.

Prihodnja velika koncertna beseda, ki jo napravi slovansko pevsko društvo, bode ponedeljek 4. decembra v „Gartenbaugesellschaft“ (Blumensäle) I. Parkring. Vstopni listi dobivali se bodo v „Slovanski besedi“, I. Doblhoffgasse 9, i „Café Mayreder, I. Rothenthurmstrasse“, po 1 gld. 50 kr. — pri kasi velja list 2 gld.

Program te velike koncertne besede je zelo zanimiv; naj se torej vsak Slovenec na Dunaji udeleži te res velikanske slovanske slavnosti.

Nedavno sem imel priliko pogovarjati se z doktorjem medicine Vladimirom S. . . . , ki je ravnokar prišel iz srbskega bojišča. Omenjeni doktor je vedel zelo zanimivih stvari povedati. Morebiti bi tudi čitalce „Slov. Naroda“ zanimalo, ako vam najvažnejše iz onega pogovora podam. Bojne bolnice, tako je pripovedal dr. S., razdeljujejo se v ruske, angleške, francoske, italjanske, švicarske in srbske. Vsak lazaret ima svojega predstojnika ali šefa; temu podrejena sta dva primarija, ki imata zopet nadzorstvo nad prestojniki posameznih oddelkov lazareta ali bolnice. Ta doktor bil je sam predstojnik takovega oddelka.

Vojni lazareti angleški se posebno odlikujejo z luksurijsno opravo, mej tem, ko so ruski, srbski itd. po vojaški, malo luksurijsno, a vsem potrebam popolnem zadostujoče urejeni. Sredstev za ozdravljenje ranjencev, kakor bandaže in dr. imajo v Srbiji povsod dovolj, ker se Srbom iz Londona, Pariza, Peterburga, Moskve, Prage itd. sploh iz vseh delov civiliziranega sveta mnogo pošilja.

Posebno zanimali so ruski doktorji ženskega spola. Skrajja si niso mnogo pričakovali od njih. Nekateri so se jim celo rogali. A ko je prišlo do dela, izkazale so se ruske doktorice medicine kot izvrstne moči. Hladnokrvno, odločno, z izvrstnim ranolno-celnikom lastnim pogumom i praktično se izrezovale kroglice, izpirale rane, obvezavale itd. Celo nemški zdravniki, ki si niso prav nič pričakovali od teh ruskih zdravnice, bili so zavzeti i občudovali so njih spretnosti, i duševne zmožnosti. Isto tako je hvalil požrtvovalnost visoko plemenitih ruskih dam (mej temi je več kneginj, grofic itd.), ki so hitele v Srbijo ranjenikom na pomoč. Skrajja jih je sicer omedlevica obhajala videče hude rane, a kmalu so se privadile ter bile pravi angelj ranjenikom.

Zdravnikov imajo Srbi čez in čez dovolj. Mnogo jih služi srbskej vladi in Slovanstvu na lastne stroške. Največ je ruskih zdravnikov in teh služi velika večina zastonj.

Sedaj je v Srbiji posebna legija Francozov, Italjanov, Angležev, celo Nemcev (izmej teh jih je mnogo iz Prusije); Rusov pak je uže kar na polke.

Akoravno imajo Srbi mnogo strahov prestatih, kajti proti vojakom velike države iz treh delov sveta bojevati se, nij malenkost, vendar jim pogum nikakor ne upada, tem več je v naraščanju tem večem, čem večja je opasnost za Srbijo. Rusi se povsod z navdušenjem sprejemajo in se vseobče hvalijo kot zelo pogumni, da, drzoviti vojaki v najhujšji nevarnosti z največjo pogumnostjo boreči.

Tako je pripovedoval dr. S . . . , ki je tudi res navdušen za Srbe in še posebej za Slovanstvo.

Bog daj, da bi bila v prihodnje boljša sreča Srbom in Slovanom, borečim se s Srbi milejša. Da še bode teklo obilo slovanske krvi za osvobojenje Jugoslovanov izpod turškega jarma, o tem nihče ne dvomi, akoravno si povsod razen v Rusiji želé miru. Da je poslednji čas nemško časopisje hudo začelo zoper Rusijo pisati, znači le, ka se Rusije vedno huje bojé. Boljša slovanska bodočnost je pa najhujši strah za nekatere.

Domače stvari.

— (V ljubljanskih zdravniških krogih) se je vršila te dni jako zanimiva povestica, katera zasluđuje uže sama ob sebi, da jo obznanimo, posebno pa, ker ima, kakor dandenes vse, tudi malo svoje „nacionalitetne“ strani, ter kaže kako daleč so prišli nekateri naši nasprotniki, da rabijo uže sredstva, katera se z najpohlevnejšim imenom lahko zanamujejo kot nemoževska in protivna vsej akademičnej kolegijalnosti. V novo ustanovljeno hišo za hirajoče je bil za zdravnika designiran jeden najboljših mej mlajšimi zdravniki, obče priljubljeni dr. Drč, Slovenec, ter je to službo tudi uže provizorično opravljal. Ta stvar pa dvema primarnima zdravnikoma dr. V. in dr. Fuxu (oba nedomačina, Neslovenca) nij bila po volji, ter sta sklenila, novega mlajšega konkurenta v svojej privatnej zdravniškej praksi vsakako iz Ljubljane odpraviti, s tem dá mu službo odjesta. Dr. Fux je tihotapil tedaj do različnih merodajnih oseb v duhovenskih krogih, da si le te kot privrženik „N. Fr. Pr.“ in pošten nemški Turek sicer sovraži, in ponudil se „brezplačno opravljati to službo.“ Dr. V. mu je akompagniral. Računala sta menda stara dva gospoda: tako dolgo bova uže prestala, če prav le po vrhu delala, da odpraviva le dr. Drča proč, potem pa nastaviva kogar je naji volja. Je-li to kolegijalno? In oba sta uže stara in onemogla. Fuxu kot primarju deželne bolnišnice sicer tudi absolutno nij mogoče vestno še hiralnico opravljati. Ker sta oba rečena primarja tako daleč dotirala se s prakso v Ljubljani, kamor sta mej nas s tujine prišla, da sta hišna posestnika in bi torej odslej lahko živela celo brez vsake prakse, nikar da imata še fiksne plače, vprašamo še enkrat vse može, ali je lepo, da na tak zahrbtni način uničujeta mlajšega kolega v svetem in lepem poklicu? Mar je to: „Leben und leben lassen?“

— (G. Prof. Šuklje), ki je iz Ljubljane, svojega domačega kraja, „aus dienstesrücksichten“ na Nemško prestavljen, bode, kakor čujemo vsa postavna sredstva poskušal proti temu, do cesarja.

— (Premeščenje.) G. E. Mühleisen je nastavljen v Ljubljani za namestnika državnega pravdnika. (Dozdaj je bil za Celje ime-

novan.) V Celje je na isto stopinjo dr. A. Grčar imenovan.

— (Umrlo) je ta teden do petka v Ljubljani 17 oseb; to je veliko za pet dni; večjidel zapuščajo različni tuberkulozni ta svet.

— (Sneg) nam je prav pošteno in prilično debelo zapadel in še obeta nadaljevati.

— (Kamniška čitalnica) napravi v nedeljo dne 12. t. m. veselico s sledečim programom: 1. Igra „Srce je odprla“ v enem dejanji 2. Ples. Uljudno se vabijo vsi čast. gg. udje k obilnej udeležbi, ki naj blagovolijo tudi sposobne neude s soboj pripeljati. Začetek ob 7 $\frac{1}{2}$ uri zvečer. Odbor.

Razne vesti.

* (Kmetijska vest.) Thymol ali materna dušica (preprišč-thymian) znana, prijetno dišeča rastlina, katera se rabi tudi kot dišava pri jedeh, obsega neko posebno, močno dišečo snov, koja se imenuje „thymol“ Zunanjo je thymol podoben kanditemu sladkorju, sicer pa ima prijeten duh po materni dušici. Ta snov je veliko sposobnejša od karbolne ali fenilne in od salicilne kisline, da take snovi, katere rade gnijjejo, pogube obvaruje, da zavira vrenje itd. Thymol bi tudi vino ohranjal kakor apneni sulfid, a ne more se za ta namen rabiti zaradi svoje močne dišave. Izvrstno se pa porablja za ohranjenje reznih prikuh, n. pr. kislih kumar. Če se doloži za to odmenjenemu ocetu (jesihu) nekoliko thymola, ostanejo kumare frišne in okusne. (Okus po materni dušici je tu celo priljubljen.) Kakor sem se prepričal iz svojih poskušanj, ne splesnijo tako napravljene kisle kumare in se ne pokvarijo. Kdor bi želel o tem kaj natančnejšega pozvedeti, naj se obrne do mene; prav rad vztrezam.

* (Rimljanski general), takozvan „tribunus militum“ je dobival od države: 100 zlatih Antonijevih cekinov, 1000 zlatih Avrelijanovih cekinov, 10.000 kufrenih denarjev, t. j. vsega skupaj okolo 880 gld., dalje dve rudeči suknji, dva gališka plašča, dvoje spodnjih blač pa veliko srebrno skledo. Dalje vsak dan 1 fant govejega, 6 funtov svinjskega, 10 funtov kozjega mesa in vsak drug dan 1 petelina pa polič olja; dalje vsak dan 9 litrov (10 sekstarij) starega vina. Loja, soli

zelišča in drv pa kolikor je hotel, in je poleg tega imel še pošteno prosto stanovanje.

Tujci.

9. novembra:

svroga Demšar iz Gorenjskega. — Frič iz Litije. — Lavrič iz Rakeka. — Pri Slonu: Balant iz Kranja. — Shwinger iz Zadra. — Rosi iz Trsta. — Aljančič iz Iga. — Ambrož iz Idrije. — Burghart iz Dunaja. — Pri Matič: Brgant iz Kamnika. — Richter iz Dunaja. — Rosenkranz iz Celova. — pl. Kotovic iz Linca. — Polzer iz Dunaja. — Lieberman iz Trsta. — Kopriva iz Trbovlja.

Dunajska borza 10. novembra.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	62 gld.	50 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	67	20
1860 drž. posojilo	111	—
Akcije narodne banke	831	—
Kreditne akcije	146	40
London	123	40
Napol.	9	86
C. k. cekini	5	90
Srebro	107	10

Franc-ove esence za življenje.

Gotovo in skušeno sredstvo proti večini boleznij z vspešnim učinkom in sicer tako, da bi mora vsaka gospodinja tako zdravilo pri hiši imeti. (53—30)

Jedino pravo dobiva se pri

Gabriel Piccoli,

lekarju, na dunajskej cesti v Ljubljani.

Slovenske knjige.

V „narodnej tiskarni“ se dobé, in morejo tudi po poštnem povzetji naročiti najnovejše slovenske knjige:

1. „Doktor Zober“, originalen slovensk roman od J. Jurčiča. Cena 60 kr.
2. „Kalifornske povesti“ od Bret Harte a. Cena 50 kr.
3. „Tugomer“, tragedija v 5. dejanjih. Spisal J. Jurčič. Cena 60 kr.
4. „Na Žerinjah“, izviren roman. Spisal Janko Krsnik. Cena 60 kr.
5. „Župnik Wakefieldski“. Spisal Oliver Goldsmith. Iz angleščine poslovenil Janez Jesenko. Cena 1 gld.

Nova slika.

Izšla je v Beču velika in umetniški izvedena slika

Srbski vojskovodje v srbsko-turškem ratu.

Milan M. Obrenović IV. Nikola I. Petrović Njeguš.

Generali: **M. G. Černjajev, Ranko Alimpić, Franjo Cah in Kosta S. Protić.** — Vojvode: **Petar Vukotić, Božo Petrović, Ilija Plamenac in Mašo Vrbica.** — Polkovnici: **Horvatović, Orešković, Ilija Čolak-Antić, Teša Nikolić, Valdemar Beker, Milojko Lešjanin.** — Podpolkovnici: **Sava Grujić, Vlaković, Kosta Bučević, Gruja Mišković.** — Major **Paja Putnik** in arhimandrit **N. Dučić.**

Slika ima 22 verno po fotografijah narejenih lik z grbom Srbije in Črne gore.

Sliko je litografiral **A. Šubert.**

Slika je 53 centimetrov visoka a 90 centimetrov široka.

Cena je sliki 1 gl. 20 kr.

Naročbine se pošiljajo na ovo adresu:

P. Janković, Wien, VIII., Piaristengasse Nr. 49.

Novci se pošiljajo v plačanem pismu, ali po poštnjej napotnici; komur je lažje, naj na correspondenc-karti javi, pa se mu bo s povzetjem poslalo.

Prepodavci, koji za gotov novec naroče najmanje 10 komadov, dobivajo komad po 1 gld. in franco pošiljanje.

Cena ove velike in umetniško izvedene slike je tako majhena, da jo vsak kupiti more.

Brez ove slike naj ne bo nijedna obitelj, koja se interesuje za rat Srbije in Črne gore s turško carevino. (349—3)